

Oostende is op het einde van de 19e eeuw één van de belangrijkste badplaatsen van Europa; samen met Nice misschien wel de belangrijkste. Om dit te bereiken hadden de Oostendenaars geen moeite gespaard. Alles was gestemd op het toeristisch seizoen, dat in die tijd zijn hoogtepunt kende tussen 15 juli en 15 september. Kursaal, wedrennen, parken, velodroom en schouwburg stonden in dienst van de toeristen die hun vakantie in de Koningin der badsteden kwamen doorbrengen.

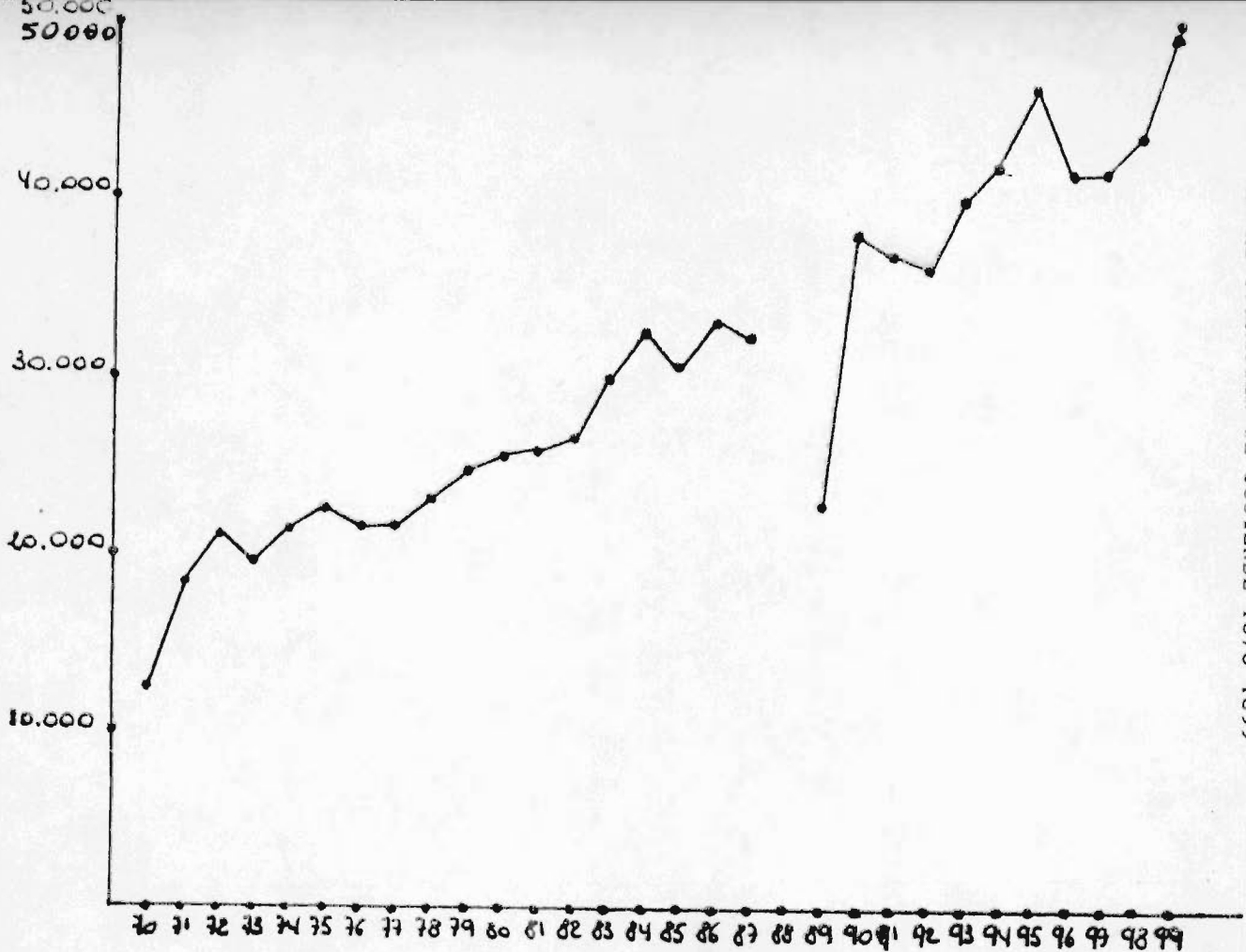
Het toerisme oefende ook een invloed uit op het Oostendse toneel. Zoals alle andere activiteiten kende het toneel twee periodes : zomer en winter. De zomer stond in het teken van de toeristen, de winter was afgestemd op de Oostendenaar.

Het bouwen van de eerste schouwburg dateert van voor de doorbraak van Oostende als badstad. In 1815 waren er te Oostende diskussies aan de gang over het al dan niet bouwen van een schouwburg. Het stadsbestuur stond nogal aarzelend tegenover die onderneming, vooral vanwege de grote kosten die het bouwen zou meebrengen. Op dat ogenblik was de bodem van de stadskas voelbaar (sic), zodat men zich weinig kon permitteren. De knoop werd dan doorgehakt door een burger, de heer Jacobus de Ridder, die besloot de stad zo'n gebouw te schenken.

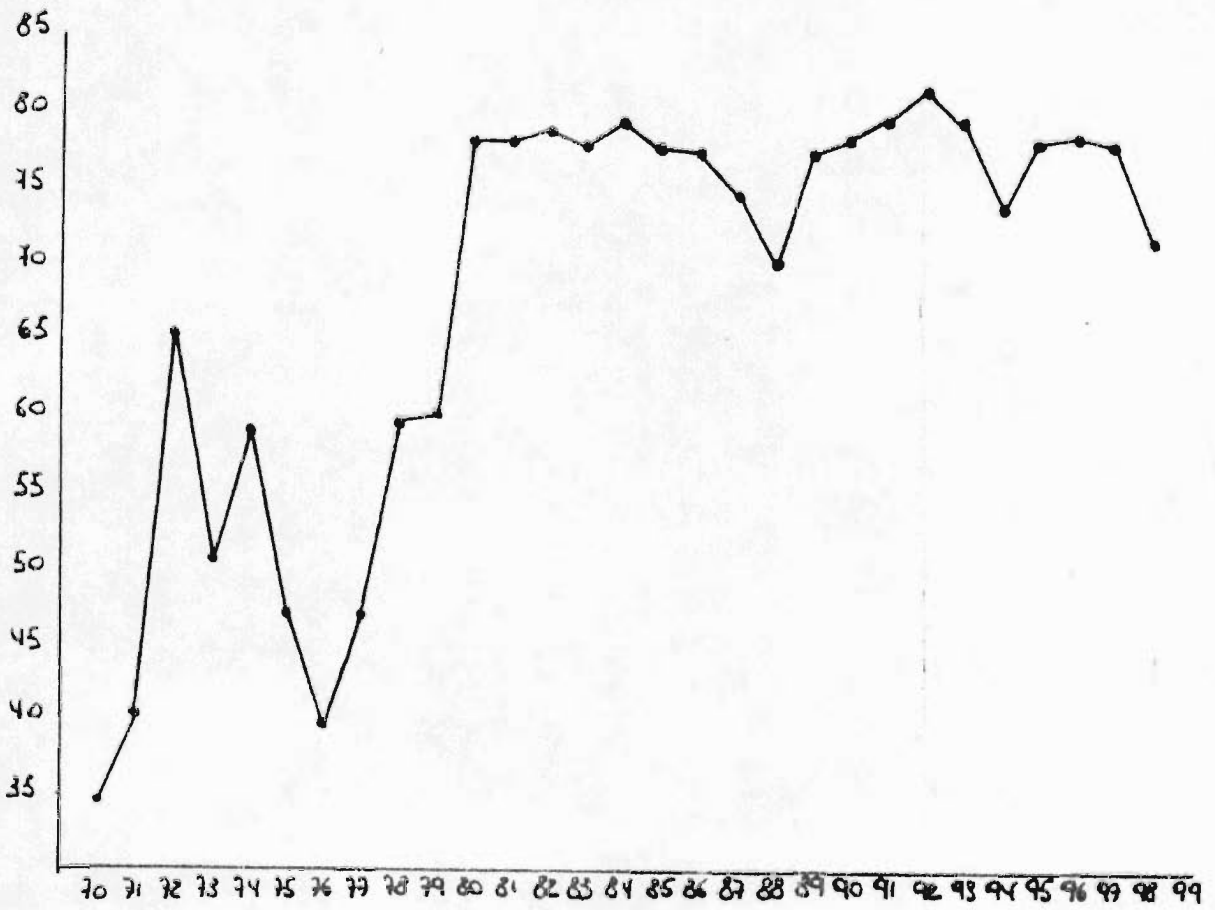
Hij kocht grond aan de zuidkant van de Weststraat, een hoek vormend met de Dokstraat (hoek A. Buylstraat - Mariejoséplein) en in minder dan een jaar stond de ruwbouw er. Het gebouw was volledig af in 1818 en de eerste voorstelling ging door op 29 maart 1818. In 1820 wilde de Ridder de schouwburg aan de stad schenken, op voorwaarde dat de winsten zouden geschonken worden aan de armen van de stad. De stad vroeg advies aan hogere instanties die haar verbod het aanbod te aanvaarden. In 1828 kreeg de Ridder de stad dan toch zo ver de schouwburg te huren; uiteindelijk, in 1845, kocht de stad dan de gebouwen definitief aan. (Le Carillon, 31/03/1900).

Over de voorstellingen die tijdens de eerste jaren plaatsvonden is weinig bekend. Aangenomen wordt dat rondreizende gezelschappen de schouwburg aandeden. Na 1841 werd gedurende de zomermaanden één opvoering per week gegeven door het Brugs gezelschap; de directie was dezelfde als die van de Brugse schouwburg. Het valt te betwijfelen of dit een goede zet was : Oostende kende een opgang op economisch en toeristisch vlak, tot grote afgunst van de Bruggelingen. Deze laatste namen het bijgevolg niet zo nauw met de uitbating van de Oostendse schouwburg. De toestand werd dermate ernstig dat rondreizende gezelschappen weigerden nog langer te Oostende op te treden. In 1850 blijft de schouwburg gesloten; La Flandre Maritime van 17/08/1850 beschrijft ze als 'une écurie'. De krant eist een dringende restauratie van de gebouwen, daarbij wijzend op de noodzaak van een goed uitgeruste schouwburg voor een toeristisch centrum.

Het stadsbestuur gaat op deze oproep in en in de winter van 1850-51 wordt de schouwburg opgekalefaterd. Voor het badseizoen wordt een Italiaans operagezelschap aangetrokken, terwijl tijdens de wintermaanden het Brugs Toneelopera en Frans toneel brengt. Dit gaat zo door tot ± 1870. Dan komt het tot een breuk met Brugge en wordt ook voor de wintermaanden een directeur aangeworven. Van dan af treden tijdens de winter plaatselijke toneelgezelschappen op naast rondreizende troepen. Tijdens de zomer komen dan de bekendste groepen van Europa, meestal uit Parijs of Brussel, naar Oostende afgezakt.

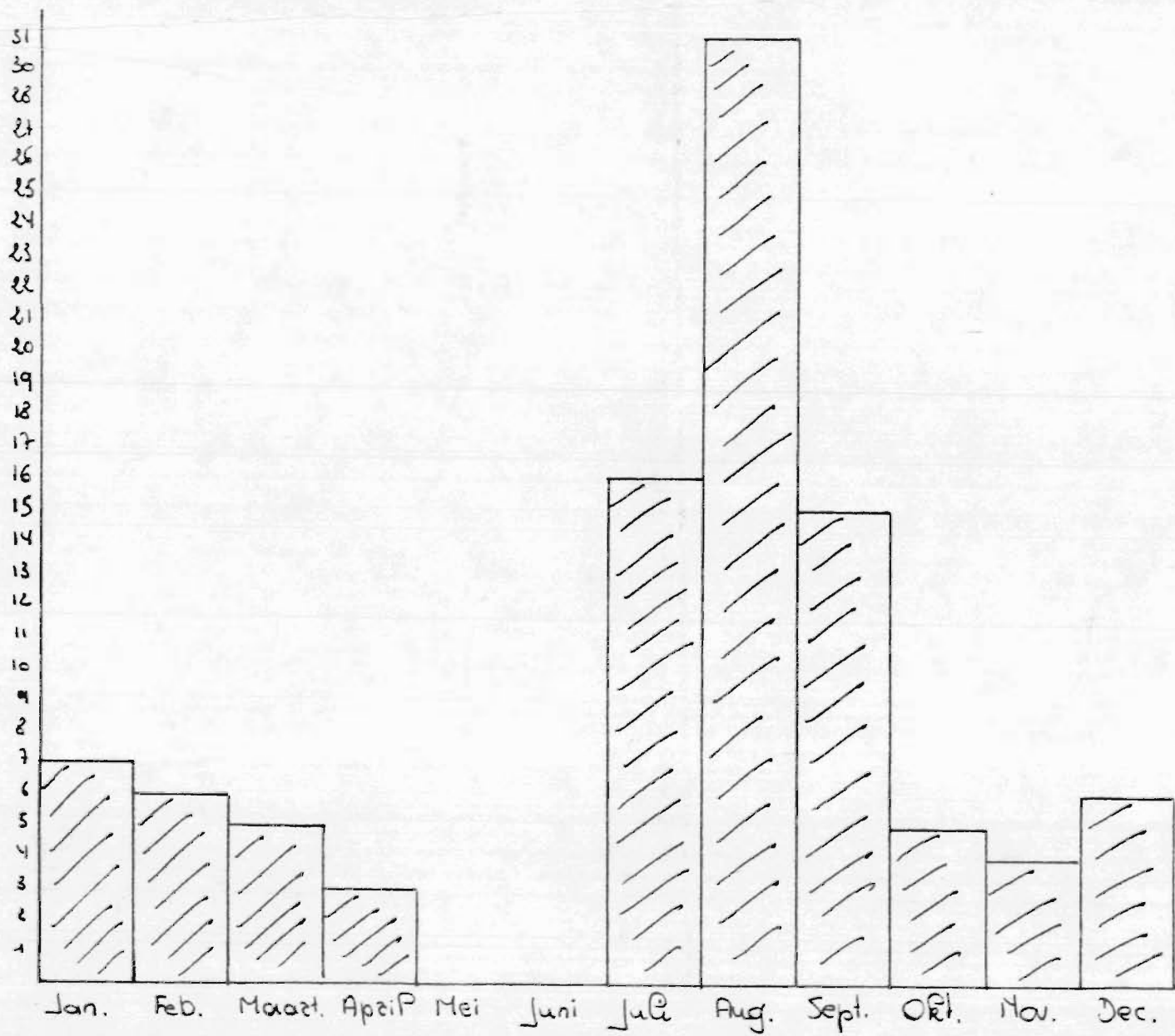


AANTAL TOERISTEN TE OOSTENDE 1870-1899



AANTAL VOORSTELLINGEN IN DE KON. SCHOUWBURG 1870-1899

AANTAL VOORSTELLINGEN IN DE KON. SCHOUWBURG IN 1899



- 12 -

82/182



De uitbating van de Oostendse schouwburg liep nochtans niet van een leien dakje; de eilenvange lijst van direktors laat zulks al vermoeden : van 1854 tot 1899 tellen we er een twintigtal ! Vooraf de moeilijkheden met het stadsbestuur en de konkurrentie van het kursaal, met daarboven op een ingewikkelde administratie schrikten mogelijke kandidaten af. De situatie kulmineert in 1899 wanneer geen direktor kan gevonden worden. In extrenis neemt de Brusselaar Mouru de Lacotte de funktie waar, na een overeenkomst met het kursaal gesloten te hebben. De nieuwe direktor wordt gesteund door Le Carillon, die op het einde van het zomerseizoen het volgende schrijft :

"...nous pouvons être assurés aujourd'hui qu'il est nécessaire d'organiser ici une vraie saison théâtrale, qui soit elle-même une attraction principale de notre superbe capitale balnéaire." (05/09/1899)

Het belang van de schouwburg voor het toerisme wordt nogmaals benadrukt. Wanneer we de evolutie van het toerisme in de periode 1870 - 1899 vergelijken met het aantal voorstellingen in de schouwburg zien we dat er een zeker verband bestaat tussen beide (zie grafieken). Ook het jaaroverzicht van 1899, dat we ad random gekozen hebben, bewijst dat de voorstellingen toegespitst waren op het toeristisch seizoen.

Deze hypothese wordt nog sterker wanneer we het jaar 1899 bestuderen. In dat jaar deed er zich in België een cholera-epidemie voor. Het drinkwater was te Oostende altijd al een groot probleem geweest met als gevolg dat een groot aantal toeristen wegbleven. Tegelijkertijd neemt het aantal voorstellingen in de schouwburg een flinke duik : van 74 in '88 tot 70 in '89. Daarbij moet nog gezegd worden dat voor een groot deel van de zomer voor bijna lege zalen gespeeld werd. In '90 herpakt het toerisme zich en de schouwburg volgt : het aantal voorstellingen loopt op tot 77.

Het contrast met de winter is enorm : in de zomer dagelijks een voorstelling, in de winter gemiddeld 5 per maand, waarbij de schouwburg in mei en juni gesloten is. Op toneelgebied valt Oostende terug tot een klein provinciestedje, zowel wat kwaliteit als publiek betreft. In de zomer wordt de schouwburg bezocht door de high society, in de winter door een sinaasappel etende en sigaren rokende toeschouwer, die tijdens de pauze uit volle borst met het orkest meezingt.

Toerisme was ook de drijfveer voor het bouwen van een nieuwe schouwburg rond de eeuwwisseling. De verschillende Oostendse dagbladen hadden al herhaalde malen op de slechte staat van de schouwburg gewezen; zowel Le Carillon als L'Echo d'Ostende waren gelukkig toen besloten werd de oude koninklijke stallingen langs de Van Iseghemlaan af te breken en daar een nieuwe schouwburg op te trekken die model zou staan voor haar tijd.

De zaal hood oorspronkelijk plaats voor + 1200 toeschouwers, zowat het dubbele van de capaciteit van de oude schouwburg. De scene was uitgerust met de allerlaatste snuffjes en de verlichting was volledig elektrisch. Over de stukken die men er verwachtte opgevoerd te zien schreef L'Echo het volgende :

"nouw croyons pouvoir affirmer que la légère majoration des abonnements du Kursaal avec droit d'entrée au Théâtre, fournira des ressources suffisantes pour allouer à l'exploitation un subside important, qui permettra de monter, avec des artistes di prima cartello : l'opéra comique, la grande opérette et la jolie comédie;" (Echo d'Ostende 04/02/1902)

De wens was de populaire toer op te gaan om zoveel mogelijk toeristen naar Oostende te trekken. De schouwburg zal blijven bestaan tot 1965, wanneer zij afgebroken wordt om in haar plaats het Europacentrum te bouwen, ook uit toeristische overwegingen...

J. SURMONT